

ZUIGWORM IN EEN KIPPENEL.

DOOR

M. GRESHOFF.

Eenige weken geleden stond de heer D. VAN GROOTVELDT, arts te 's Gravenhage, mij tot onderzoek af een "lintworm," die bij 't openen van een kippenel was te voorschijn gekomen. Men had bij het zg. schouwen van een partij geldersche eieren een — overigens normaal, onbeschadigd — ei opgemerkt, dat, tegen 't licht gehouden, eene kleine, bewegelijke, zwarte vlek vertoonde in de nabijheid der eierschaal. Tot zijne verbazing vond men er een levenden lintworm! Of in het zien "leven" van den "lintworm" de verbeelding een rol gespeeld heeft en men wellicht voor beweging = leven gehouden heeft, wat slechts aan schudden der vloeistof te wijten was, kon dr. GROOTVELDT, die overigens mij voor de geloofwaardigheid van 't geval borg stond, niet beslissen.

Het bladvormige, bruingevlekte, 7 mM. lange en 3 mM. breede voorwerp, (dat ik in tamelijk gehavenden staat ontving) bleek inderdaad een parasiet te zijn, die tot de plathelminthen behoorde: het was een zuigworm. Het mikroskopisch onderzoek — door de ondoorschijnendheid der fijnkorrelige, witte grondstof vrij lastig —, toonde dat door sterke ontwikkeling van den eileider verschillende organen verdrongen waren. Deze droeg in zijne vele windingen talloze geel-bruine eitjes, die niet alleen dit orgaan opvulden, maar ook allerwege in het darmkanaal verspreid lagen. De eitjes waren ovaal-rond en gemiddeld 24 mM. lang bij eene breedte van 18 id. De vrij dikke chitine-schaal was van een kapje of dekseltje voorzien, dat zich door toevocging van een wei-

nig kali-loog gemakkelijk van 't eitje liet scheiden. Bijzonder duidelijk waren ook de ondoorschijnende, dofglanzende bolletjes in de beide dooierstokken. Vooral waren het de eitjes, die door vorm, grootte en aantal de plaats leerden kennen, door den parasiet in de vormenrijke orde der Trematoden ingenomen. Zij gaven recht hem te brengen tot de onderorde der *Trematoda digenea*, familie der *Distomeae*.

Welke soort van Distomum het was, kon met het oog op de vindplaats, niet twijfelachtig blijven.

In de *bursa Fabricii* van hoenders (en van vele andere vogels) vond RUDOLPHI een Distomum, waaraan hij den naam *D. ovatum* gaf. Bij de paring kan deze zuigworm in den eileider geraken en zich met het daar afgescheiden eiwit aan den dooier hechten. Zoo wordt dan in de baarmoeder door de kalkschaal niet alleen 't ei, maar ook de indringer omsloten. Niet zelden wordt er in de litteratuur melding gemaakt van het vinden dezer trematode in kippeneieren. HANOW, PURKINJE, ESCHHOLZ, SCHILLING, en in den laatsten tijd DORNEN (*Natur* 1879), JOHNE (*Pharm. Centralh* 1882), en LANDOIS (*Journ. für Ornithologie* 1882) teekenden gevallen op.

Daar nader onderzoek de identiteit van den gevonden zuigworm met *Distomum ovatum* RUD., bevestigde, voeg ik aan de bovenvermelde voorbeelden slechts een nieuw geval toe.

Utrecht, October '83.
